

Sözleşmelerin Döviz Cinsinden Yapılmasına İlişkin İstisnaları Düzenleyen Tebliğ’de Değişiklik Yapılarak İstisnalar Genişletildi

Özet

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2018-32/52) (“Yeni Tebliğ”), 16.11.2018 tarih ve 30557 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Tebliğ ile 06.10.2018 tarihinde yayımlanan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2018-32/51)’deki (“Önceki Tebliğ”) hükümlerin bazıları aynen korunmuşken, bazı hükümlerde değişiklikler yapılmış, daha önce istisna kapsamına alınmayan bazı sözleşmeler açısından istisna getirilmiştir.

Yeni Tebliğ İle Getirilen Önemli Değişiklikler

1. Eser Sözleşmelerine İlişkin İstisna Genişletildi

Eser sözleşmeleri ile tebliğdeki anlamıyla hizmet sözleşmelerinin birbirlerinden ayrıştırılmalarındaki büyük güçlük ve hizmet sözleşmelerine tanınmış olan bazı istisnaların eser sözleşmelerine tanınmamış olması nedeniyle, uygulamada büyük tereddütler ortaya çıkmaktaydı. Öte yandan eser sözleşmelerine ilişkin olarak Önceki Tebliğ’de çok sınırlı bir istisna bulunmakta; yalnızca gemilerin inşası, tamiri ve bakımına ilişkin eser sözleşmeleri ile ilgili istisna bulunmaktaydı. Yeni Tebliğ ile, gemi inşa, tamir ve bakımından özel olarak bahsedilmeksizin, “döviz cinsinden maliyet içeren [tüm] eser sözleşmeleri” istisna kapsamına alınarak eser sözleşmelerine ilişkin istisnanın kapsamı oldukça genişletilmiş oldu. Maliyet içindeki döviz unsuru konusunda bir ölçek belirlenmiş değil.

2. Önceki Tebliğ’in 25. fıkrası Çıkartıldı

Uygulamada önemli tereddütlere sebebiyet vermiş olan, Önceki Tebliğ’in 25. fıkrası hükmü Yeni Tebliğ’den çıkartılmıştır. Anılan hükümde, istisna tanınan tarafların yeni yapılacak sözleşmelerin Türk parası cinsinden yapılmasını veya mevcut döviz cinsinden veya dövize endeksli sözleşmelerde yer alan bedellerin Türk parası olarak yeniden kararlaştırılmasını talep etmesi durumunda sözleşmelerdeki bedellerin Türk parası olarak kararlaştırılacağı öngörülmüyordu.

3. Dışarıda Yerleşiklerin Türkiye Bağlantıları için İstisna Daraltıldı

Önceki Tebliğ’in 16. fıkrası ile istisna tutulan dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest

¹ İlgili **Tebliğ No: 2018-32/51**’e ilişkin bültenimize <https://www.gsg hukuk.com/tr/yayinlar/duyurular/finans-duyurulari/sozlesmelerin-doviz-cinsinden-yapilmasi-yasagini-duzenleyen-karara-iliskin-teblig-yayimlandi-gsg-hukuk.pdf> bağlantısından ulaşabilirsiniz.

bölgedeki şirketlerin hizmet sözleşmelerine ilişkin olarak istisnanın kapsamı daraltılarak yalnızca bu şirketlerin hizmet alan olarak taraf olduğu hizmet sözleşmelerinin istisna kapsamında değerlendirileceği belirtilmiştir.

4. Kamu Kurumlarının İşlemlerine İlişkin İstisna Genişletildi

Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası antlaşmaların ifası kapsamında gerçekleştirilecek olan projeler dahilinde; yükleniciler veya görevli şirketlerin ve bunların sözleşme imzaladığı tarafların üçüncü taraflarla akdedeceği veya bahsi geçen projeler çerçevesinde akdedilecek olan gayrimenkul kiralama sözleşmeleri istisna kapsamına alınmıştır.

Önceki Tebliğ’de kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası antlaşmaların ifası kapsamında olmak kaydıyla; yüklenicilerin üçüncü taraflarla akdedeceği gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri dışında kalan sözleşmelerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak yapılabileceğine ilişkin yer alan düzenleme, Yeni Tebliğ’de, bunların ifası kapsamında gerçekleştirilecek olan projeler dahilinde; yüklenicilerle birlikte görevli şirketlerin ve bunların sözleşme imzaladığı tarafların da üçüncü taraflarla akdedeceği sözleşmelerin ve bahsi geçen projeler çerçevesinde akdedilecek diğer sözleşmelerin de (gayrimenkul satış ve iş sözleşmeleri dışında kalan) istisna kapsamında değerlendirileceği şeklinde hükme alınmıştır.

5. İş Makineleri İstisna Kapsamına Alındı

Yeni Tebliğ ile menkullere ilişkin yapılan değişiklik ile iş makinelerine ilişkin satış ve kiralama sözleşmeleri istisna kapsamına alınmıştır.

Yeni Tebliğ İle Getirilen Diğer Değişiklikler

Gayrimenkul Satış ve Kiralama Sözleşmelerine İlişkin Değişiklikler

Yeni Tebliğ ile gayrimenkullere ilişkin hem satış hem de kiralama sözleşmelerinde:

- “serbest bölgelerde yer alan” gayrimenkullere ilişkin olanlar ile,
- (i) Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan Türkiye’de yerleşik kişilerin veya (ii) dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin veya ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerdeki şirketlerin alıcı veya kiracı olarak taraf oldukları sözleşmeler,

istisna kapsamına alınmıştır.

Gayrimenkullere ilişkin yalnızca kiralama sözleşmelerine ilişkin olarak ise:

- Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli konaklama tesislerinin işletilmesi amacıyla kiralınmasıyla ilgili gayrimenkul kiralama sözleşmeleri,
- Gümrüksüz satış mağazalarının kiralınmasına ilişkin gayrimenkul kiralama sözleşmeleri,

istisna kapsamına alınmıştır.

İş Sözleşmelerine İlişkin Değişiklikler

Yeni Tebliğ ile gemi adamlarının taraf olduğu iş sözleşmeleri de istisna kapsamına alınarak söz konusu sözleşmelerdeki bedellerin döviz cinsinden ya da dövize endeksli olarak belirlenebileceği düzenlenmiştir.

Ayrıca, dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketlerin yapacağı iş sözleşmeleri de istisna kapsamına dahil edilmiştir. Önceki Tebliğ’in 16. maddesinde ise kontrol ifadesi hiç kullanılmamış, yalnızca “doğrudan/dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahiplikleri” denilmiştir.

Yine Önceki Tebliğ’in 16. fıkrasında istisna tutulan dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgedeki şirketlerin iş sözleşmelerine ilişkin istisnaya açıklık getirilerek kapsamın “bu şirketlerin işveren olarak taraf olduğu iş sözleşmeleri” ile sınırlı olduğu vurgulanmıştır.

Hizmet Sözleşmelerine İlişkin Değişiklikler

Önceki Tebliğ ile yalnızca Türkiye’de başlayıp yurtdışında sonlanan, yurtdışında başlayıp Türkiye’de sonlanan elektronik haberleşme ile ilgili hizmet sözleşmeleri istisna kapsamına alınmışken, Yeni Tebliğ ile elektronik haberleşmeye hiç atıf yapılmayarak, Türkiye’de başlayıp yurtdışında sonlanan, yurtdışında başlayıp Türkiye’de sonlanan [tüm] hizmet sözleşmeleri istisna kapsamına alınmış, ayrıca yurt dışında başlayıp yurt dışında sonlanan hizmet sözleşmeleri de istisna kapsamına dahil edilmiştir.

Ayrıca, dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketlerin yapacağı hizmet sözleşmeleri de istisna kapsamına dahil edilmiştir. Önceki Tebliğ’in 16. maddesinde ise kontrol ifadesi hiç kullanılmamış, yalnızca “doğrudan/dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahiplikleri” denilmiştir.

Bunların yanında, taşımacılık faaliyetlerine ilişkin hizmet sözleşmelerinde akaryakıt fiyatlarında endeksleme yapılabilmesine imkân tanınarak endeksleme yasağına istisna getirilmiştir.

Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Kanunu kapsamındaki sözleşmeler

Önceki Tebliğ ile 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında Hazine ve Maliye Bakanlığının gerçekleştirdiği işlemlerle ilgili yalnızca bankaların taraf olduğu sözleşmeler istisna kapsamına alınmıştı. Yeni Tebliğ ile bankaların taraf oldukları sözleşmelere ek olarak ilgili Kanun kapsamında gerçekleştirilen işlemlere ilişkin olarak yapılan tüm sözleşmeler istisna kapsamına alınmıştır.

Yasak Kapsamında Olan Sözleşmelerden Türk Lirası’na Çevirme Yükümlülüğünden İstisna Tutulanlara İlişkin Değişiklikler

Yeni Tebliğ ile 32 sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarih olan 13.09.2018 tarihinden önce akdedilmiş bulunan:

- Yolcu taşıma amaçlı ticari taşıt satış sözleşmeleri
- Menkul ve gayrimenkullere ilişkin finansal kiralama sözleşmeleri

Türk Lirası’na çevirme yükümlülüğünden istisna tutulmuştur.

Ayrıca, kira sözleşmeleri kapsamında verilen **depozitolar** ve sözleşmelerin ifası kapsamına dolaşıma girmiş **kıymetli evraklar** için de Türk Lirası'na çevirme yükümlülüğü açısından istisna tanınmıştır.

Türkiye’de Yerleşik Kişi Tanımına İlişkin Değişiklik

Önceki Tebliğ ile Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışındaki; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, işlettiği veya yönettiği fonlar, yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile doğrudan ya da dolaylı olarak sahipliklerinde bulunan şirketlerin Türkiye’de yerleşik kabul edileceği hükme alınmıştı. Yeni Tebliğ ile Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışındaki; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, işlettiği veya yönettiği fonlar, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketlerin, sözleşmenin yurtdışında ifa edilmesi durumunda Türkiye’de yerleşik kişi kabul edilmeyeceği düzenlenmiştir.

Umurcan Gago

Ortak, Avukat

T: +90 (212) 326 6472

umurcan.gago@gsg hukuk.com

Alper Onar

Kıdemli Müdür, Avukat

T: +90 (212) 326 6311

alper.onar@gsg hukuk.com

Pınar Tatar

Kıdemli Müdür, Avukat

T: +90 (212) 326 6671

pinar.tatar@gsg hukuk.com

Gizem Sözenoğlu

Müdür, Avukat

T: +90 (212) 326 6483

gizem.sozenoglu@gsg hukuk.com